

Op de **must** **hear** lijst...

Hoe erg ik ook mijn best doe, ik kan me niet voor de geest halen ooit een keer naar apparatuur van het merk Primare geluisterd te hebben. Niet op een show of bij een winkelier en al helemaal niet in mijn eigen omgeving. De mogelijkheid om de nieuwe i25 geïntegreerde versterker in de full blown Prisma uitvoering te recenseren laat ik daarom zeker niet lopen. Naast deze i25 Prisma levert de importeur een DD35 cd-loopwerk mee. Met beide apparaten haal je een complete set in huis waar, naast natuurlijk kabels, alleen nog speakers aan toegevoegd hoeven te worden. Op foto's ziet Primare apparatuur er fraai uit. Bij het uitpakken van de i25 Prisma en zijn DD35 metgezel blijkt dat de foto's de apparaten absoluut recht aan doen. Ze hebben een soort onderkoelde schoonheid, sober en subtiel maar toch veel uitstraling. De afwerking is top, alles ziet er strak en netjes uit. Deze apparaten passen goed in zowel een modern als klassiek interieur en verdienen het om in het zicht geplaatst te worden.

Primare levert de i25 in drie verschillende uitvoeringen, de basis is een geïntegreerde versterker. Daar kan een DAC-module aan toegevoegd worden zodat ook digitale bronnen aangesloten kunnen worden. In de Prisma uitvoering wordt daar nog de mogelijkheid tot streamen aan toegevoegd. Het strakke voorpaneel met slechts een paar toetsen

en een mooi vormgegeven volumeregeelaar heeft centraal een dimbaar display. Hierop kun je het volume en de gekozen bron aflezen, wanneer je kiest voor streaming staat er meer info in de display. De letters zijn echter dusdanig klein dat deze niet op afstand leesbaar zijn. In het menu kun je ingangen een naam geven en bijvoorbeeld niet gebruikte ingangen

uitsluiten. Prettig is de mogelijkheid een basisvolume in te stellen waarmee de versterker uit stand-by stand ontwaakt. Je loopt op deze manier niet het risico bij inschakelen getraakteerd te worden op een luid volume omdat je bij uitschakelen vergeten bent het volume te minderen. Naast de meegeleverde afstandsbediening kun je de i25 Prisma ook bedienen

met de Primare Prisma app. Deze is onontbeerlijk om de streaming mogelijkheden te benutten. In de praktijk werkt de app prettig en is redelijk intuïtief. De achterzijde oogt net zo strak en opgeruimd als het front, knap wanneer je bedenkt over hoeveel aansluitingen de Prisma beschikt. De i25 beschikt in de Prisma uitvoering over WiFi en LAN-aansluitingen om contact te maken met een netwerk. Digitale bronnen kunnen op de vier optische, twee coaxiale of USB-ingangen aangesloten worden. Er is tevens voorzien in een digitale coaxiale uitgang. Analoog zijn er zes paar ingangen en twee paar uitgangen beschikbaar. Luidsprekers kunnen aangesloten worden op de hoogwaardige klemmen die banaanstekkers, spades of blanke draad accepteren. Het netsnoer is afneembaar en er is voorzien in een echte aan- uitschakelaar. Qua techniek is de i25 op dezelfde leest geschoeid als zijn grote broer de i35 zij het met iets minder vermogen, echter met 2 x 100 Watt nog steeds ruim voldoende. De klasse D versterker-techniek maakt gebruik van Primare's eigen UFPD2 Power System. Collega recensent Werner Ero heeft deze technologie uitgebreid besproken in zijn review van de i35 en was erg onder de indruk van de geboden kwaliteit. Op de internetsite van Primare, www.primare.net, is veel over de techniek en mogelijkheden van deze i25 terug te lezen. Het DD35 cd-loopwerk is afgeleid van de CD35 cd-speler. Opgebouwd rond een Teac 5020A-AT transport en centraal geplaatst in een bijzonder stevige kast. Open en sluiten van de lade gaat soepel en geruisloos, zeer vertrouwenwekkend. Aan de achterzijde is deze DD35 voorzien van een optische en coaxiale digitale uitgang. Een RS232 aansluiting, een aan- uitschakelaar en een gearde netentree.

Combineren

De i25 Prisma en DD35 krijgen een plaatsje in mijn Quadraspire audiorack. Ik koppel ze aan elkaar met een Canare Digiflex coaxiale kabel. Mijn Bluesound Vault Gen2 muziekserver knoop ik aan de i25 met een Oehlbach XXL optical

kabel. Een standaard ethernetkabel zorgt voor verbinding met mijn netwerk. Om van goed geluid te genieten bij televisie kijken koppel ik mijn Horizon settopbox met een Inakustik coaxiale kabel aan de i25. Luidsprekerkabels zijn van Atlas type Ascent Grun die de afgelopen maanden hebben bewezen goed te combineren met allerhande versterkers en luidsprekers. Vaste waarde in mijn referentie set is een set Audiovector SR3 Avantgarde Arreté speakers, zo ook bij het beoordelen van de Primare set. De apparaten worden met de standaard meegeleverde netsnoeren aangesloten op een Atlas Modular verdeeldoos. De DD35 in een gefilterde entree, de i25 in een ongefilterde entree. Een paar weken voor de komst van de Primare set kreeg ik van Atlas de nieuwe Eos Superior netsnoeren toegestuurd ter vervanging van de tot dan gebruikte 4DD exemplaren. Eén hangt aan mijn Devialet 220 Expert Pro versterker de andere aan de Modular verdeeldoos. De Primare set profiteert zo van de toename in transparantie, detaillering en rust die de Superior brengt ten opzichte van de 4DD. Hoewel er een fors prijsverschil zit tussen beide kabels, de klankmatige verschillen zijn navenant en rechtvaardigen de prijs in mijn optiek. Maar laat ik niet afdwalen, snel terug naar de Primare set.

Waar het allemaal om draait

Het toeval wil dat, nadat de set net aangesloten is, we een uitzending van het televisieprogramma De Wereld Draait Door bekijken die geheel gewijd is aan het sprookje Peter en de Wolf. Het Nederlands Kamerorkest verzorgt de

muziek en het verhaal wordt verteld door Paul de Leeuw. Wat onmiddellijk opvalt is de uitstekende verstaanbaarheid van Paul. Alle instrumenten in het orkest hebben een mooie natuurlijke klankkleur. Dit komt extra naar voren omdat de individuele instrumenten een voor een voorgesteld worden. Wanneer ze samen spelen blijft de weergave netjes gedetailleerd. Natuurlijk is het televisiegeluid niet echt representatief voor de weergavekwaliteit van de i25 Prisma maar het is alvast een veelbelovende start. Om een goed referentiekader te hebben begin ik de eerste luistersessies met bestanden afgespeeld vanaf de harddisk van mijn Bluesound Vault. *Why Worry* van Dire Straits mag het spits afbijten. Het gitaarspel klinkt mooi ingetogen en is fraai van kleur. De drums worden netjes in de diepte geplaatst en zijn stevig en gecontroleerd te horen. Het stereobeeld is best diep maar blijft in de breedte wat achter ten opzichte van mijn vele malen duurdere Devialet. Om een duidelijk beeld te schetsen, een Devialet 220 Expert Pro gaat voor 7.990 euro over de toonbank de i25 Prisma voor 3.500 euro. De weergave in zijn geheel is prettig en aangenaam, vanaf de eerste noot lijkt het totaalplaatje te kloppen. Waar ik wel door verrast wordt is de transparantie in de hoogweergave, die komt heel dicht in de buurt van een Devialet of bijvoorbeeld de Metrum Acoustics Onyx DAC. *You're So Vain* van Carly Simon in hires laat horen dat de laagweergave eveneens prima op orde is. De drums klinken stevig en krachtig met definitie en goed gecontroleerd. De achtergrondstemmen worden mooi los van elkaar weerge-

▶▶NEXT

geven met een duidelijke hoofdrol voor Mick Jagger wiens stem onmiskenbaar is. In *Don't Give Up* van Peter Gabriel en Kate Bush zijn de, subtiel in de mix verstopte bekkens, gedurende de hele track hoorbaar. Net als in de eerder beluisterde tracks is het laag vol en stevig. Met heel kritisch luisteren valt het op dat de stemmen van zowel Peter als Kate een fractie minder body hebben dan ik gewend ben. Luisterend naar Madonna's *This Used To Be My Playground* moet ik mezelf bijna dwingen tot technisch luisteren, zo gemakkelijk en aangenaam klinkt het. De violen worden breed achterin het stereobeeld neergezet. De achtergrondstemmen klinken los van elkaar en het laag vormt een stevig fundament onder de muziek. De stem van Madonna wordt mooi in het midden afgebeeld en staat volledig los van de verschillende instrumenten.

Mooi in balans

Om te kijken of de Primare in staat is om een beetje te rocken kies ik *Brilliant Disguise* van Bruce Springsteen. Geen enkel probleem zo blijkt, er is veel drive en ritme in de muziek die gemakkelijk doorgegeven wordt door de i25 Prisma. Bovendien zijn er veel details hoorbaar zonder dat deze ook maar één moment de aandacht op te eisen. Zelfs wanneer het volume flink omhooggaat

blijft de weergave volledig in balans. Van Bruce Springsteen naar Chet Baker lijkt een grote overgang, echter niet voor de i25 Prisma. *Alone Together* rolt heerlijk relaxed uit de speakers. De trompet en saxofoon hebben een fraai eigen en natuurlijk timbre. De bas en drums spelen subtiel mee op de achtergrond. Van scherpte op bijvoorbeeld de trompet is geen sprake, het blijft beheerst maar ook spannend. Wat ik ook draai, met elk nummer neemt mijn waardering voor deze Primare versterker toe. Stukje country van Nederlandse bodem, geen punt. *World Of Hurt* van een nog jeugdige Ilse de Lange klinkt heerlijk meeslepend, de gitaar heeft een lekkere volle en warme gloed. *Heart Of Gold* is een klassieker van Neil Young uit 1972. De onmiskenbare klank van Neil's stem heeft exact het juiste karakter. Wanneer de mondharmonica inzet is er volop dynamiek en kracht wat de weergave levensecht maakt. Nog eentje om het af te leren voor ik de streaming mogelijkheden van de i25 Prisma ga uitproberen. *Signalen* van Herman van Veen klinkt uiterst aangenaam met de stem van Herman strak in het midden. Slagwerk en bekkens klinken misschien een fractie minder uitgesproken en klinken wat minder lang uit maar is totaal niet storend om dat het totaalplaatje zo ontzettend mooi in balans is.

Streamen en casten

Op mijn Android tablet heb ik de Primare Prisma app (beschikbaar voor iOS en Android) gedownload, hiermee kun je zo'n beetje alles instellen en wijzigen op de i25 Prisma. Met de app kun je eveneens streamen en casten naar de versterker. Luisterend naar muziek via de Tidal muziekdienst levert prima resultaten op. De weergave kwaliteit ligt nagenoeg op eenzelfde niveau als bij het beluisteren van muziek vanaf de harddisk van mijn Bluesound Vault. Hier en daar zijn er kleine verschillen te horen maar met een minder onthullende speaker zal het misschien niet eens hoorbaar zijn. Bluetooth functioneert prima maar is, net als Spotify Connect, klankmatig een stuk minder. Het wordt platter en minder gedetailleerd. Prima als aanvulling maar voor de echt kritische muzik liefhebber geen optie. Leuke aanvulling is de ingebouwde Chromecast functionaliteit, inmiddels ondersteund door vele diensten zoals YouTube, Tidal, Qobuz en Roon, om muziek te casten naar de i25. In de praktijk werkte dit goed waarbij de weergavekwaliteit sterk afhankelijk was van het bronmateriaal en aanbieder.

Cd's beluisteren

Iets wat ik al een aantal jaren niet meer gedaan heb is 'old school' cd's beluisteren. Een door velen, ten onrechte, verguisd medium maar met een mooie speler of loopwerk tot grootse weergave in staat. Het Primare DD35 loopwerk heeft alles in huis om cd's optimaal weer te geven. Hoewel ik zelf geen schijfjes meer afspeel heb ik nooit afscheid genomen van mijn cd-collectie. Ik kies wederom voor Madonna's *This Used To Be My Playground* om een vergelijk te kunnen maken met de op mijn Vault geripte versie. Dat de DD35 superieur is aan mijn Bluesound Vault is zonneklaar. De muziek wordt met autoriteit in de luisterruimte neergezet. De laagweergave wint aan kracht en krijgt meer gelaagdheid. In het hoog is er winst in de detailweergave en transparantie. Het stereobeeld wordt meer 3D, vooral in de diepte. *You Raise Me Up* van Secret Garden, hoewel meer bekend in de

uitvoering van Josh Groban, is koren op de molen van deze DD35. Het intro met viool laat de melancholie er vanaf druipen. Wanneer Brian Kennedy met zijn prachtige heldere stem inzet klinkt deze krachtig en blijft volledig gecontroleerd in de uithalen zonder ook maar te neigen naar scherpte of hardheid. Als het London Community Gospel Choir inzet heb ik kippenvel van mijn tenen tot mijn kruin. Wat is dit mooi... Het stereo-beeld is diep en breed, maar niet zo breed als met mijn Devialet. De stemmen zijn met gemak individueel te volgen en staan volledig los van elkaar. Ik vraag me serieus af waarom ik het draaien van cd's ooit vaarwel heb gezegd. Bij *Jack Of All Trades* van Bruce Springsteen combineert de set een uitstekende verstaanbaarheid met veel karakter in zijn stem. De stem staat compleet los in de ruimte. De bekkens klinken levendig en zijn mooi van klankkleur, het uitsterven is duidelijk beter dan eerder beluisterd via de Bluesound. De grote trom legt een stevig fundament neer onder de muziek. Hij staat netjes rechts achterin de ruimte los van de andere instrumenten. Net als bij Secret Garden klinken de strijkers mooi van kleur. Ten opzichte van mijn Devialet zou de snaredrum iets puntiger mogen zijn, waarschijnlijk is de interne DAC van de i25 hier debet aan. Geen schande wanneer je bedenkt wat een prijsverschil ertussen beide zit. Storend is het ook totaal niet omdat de totaalweergave van beide Primare apparaten zo mooi in balans is.

Hernieuwde kennismaking

Michael Bublé live is altijd een feestje, de Primare i25 en DD25 zijn gaarne bereid de feestvreugde te verhogen. Bij *At This Moment* gaat het volume nog een streepje omhoog en waan ik me in de zaal. Ten opzichte van mijn Bluesound is er winst bij de weergave van de blazers die duidelijk realistischer en pittiger klinken. Ook de ruimtelijke weergave neemt toe, Michael staat nog duidelijker in de zaal met veel ambiance en omgevingsgeluiden. Bij *Me And Mrs. Jones* is de interactie met het publiek in de zaal nog duidelijker hoorbaar. Zeker wanneer het refrein wordt ingezet zijn

de verschillende stemmen nog beter van elkaar te onderscheiden. Simply Red mag het luistergedeelte afsluiten met *You Make Me Feel Brand New*. Hoe toepasselijk, dit is een beetje het gevoel wat ik krijg bij de hernieuwde kennismaking met het medium cd in combinatie met de Primare DD35. De stem van Mick in het intro is hem ten voeten uit, uitgesproken qua karakter en mooi los geplaatst. De basdrum die iets naar achter in het stereobeeld geplaatst staat heeft genoeg druk, klinkt niet alleen stevig maar is tevens mooi doortekend. De drum blijft verder in de track goed te volgen ook wanneer er meer instrumenten bij komen.

Conclusie

Het is lang geleden dat ik een relatief betaalbare set in huis had die zo goed presteert. De i25 Prisma is een dijk van een versterker die gemakkelijk en heel natuurlijk muziek speelt. Vanaf de eerste noot heb je als luisteraar de indruk dat de weergave gewoon klopt. Geen nadruk op een bepaald aspect, simpelweg een compleet plaatje. Voor 3500 euro koop je een versterker, uitstekende DAC en een streamingmodule. Er zijn aansluitingen in overvloed, zowel digitaal als

analoog. Met de Primare Prisma App kun je de i25 Prisma volledig naar je hand zetten en bedienen. Afgezet tegen de bijna onbegrensde mogelijkheden (alleen een phono ingang ontbreekt), bouw- en weergavekwaliteit is deze i25 Prisma bijna het koopje van de week. Wanneer ik in de markt zou zijn voor een nieuwe versterker in deze prijsklasse zou de i25 bovenaan mijn lijstje staan! Het DD35 cd-loopwerk zal iedere rechtgeaarde cd-liefhebber gelukkig maken. Prachtig gebouwd en in staat tot een dito weergave. Gezien de prijs past dit loopwerk misschien (nog) beter bij de duurdere i35 versterker maar de combi met de i25 is zeker niet te versmaden. Wie in is voor een nieuwe versterker of cd-speler doet zichzelf ernstig tekort als hij of zij beide Primare apparaten niet op de must hear lijst zet!

René Smit

PRIJZEN	
PRIMARE I25	€ 2.500,-
PRIMARE I25 MET DAC MODULE	€ 3.100,-
PRIMARE I25 PRISMA	€ 3.500,-
PRIMARE DD35	€€1.900,-

IMPORTEUR: PAI AUDIO VIDEO
E-MAIL: INFORMATIE@PAI-AUDIOVIDEO.NL
WWW.PAI-AUDIOVIDEO.NL

►►END